

# JAUNĀKĀ TULKOTĀ LITERATŪRA BĒRNIEM UN JAUNIEŠIEM

Dr.fil. RUDĪTE RINKEVIČA, Daugavpils Universitāte

*Pavasara konference bērnu literatūras un bibliotēku speciālistiem  
«Sāksim ar alfabētu», 21.04.2023.*

Prezentācija tapusi un materiāls sagatavots Valsts pētījumu programmas “Letonika latviskas un eiropiskas sabiedrības attīstībai” projekta “Naratīvs, forma un balss: literatūras iesakņotība kultūrā un sabiedrībā” (Nr. VPP-LETONIKA-2022/3-0003) ietvaros



**2022. gadā - 122 tulkotās  
grāmatas bērniem un jauniešiem,  
tulkotas no angļu, lietuviešu,  
igauņu, ukraiņu, poļu, krievu,  
zviedru, norvēģu, somu, vācu,  
franču, slovāku, slovēņu valodas**

klasika, atkārtoti izdevumi, sēriju izdevumi,  
*vienradžu* grāmatas, stāstiņi  
viengadniekiem utt., krāsojamās grāmatas  
ar tekstu, miega pasaciņas, komikss,  
romāni, stāsti (detektīvstāsti - *zvērīgs  
detektīvs*), dzeja

Latviešu lasītājam mazāk zināmie bērnu literatūras klasikas izdevumi:

# Julians Tuvims **Pans Trallalnieks** (no poļu val. tulkojis Māris Salējs, liels un mazs)



Šķietami neestētiskais -  
sugestējošais -  
pārsteidzošais:  
Aino Pervika **Burmemme**  
(no igauņu valodas tulkojusi  
Maima Grīnberga, liels un mazs)



Humānisms, empātija, smalkjūtība, attiecību veidošanas māksla

Hiperbolas, situāciju komika, humors, personifikācijas

Izglītojošas un iedvesmojošas bilžu grāmatas

Iekļaujošas sabiedrības tēma

20. gadsimta vēstures notikumi

Kā izkļiedēt tumsu un apturēt karu?

Attiecību visdažādākie līkloči

sava «es» meklējumi

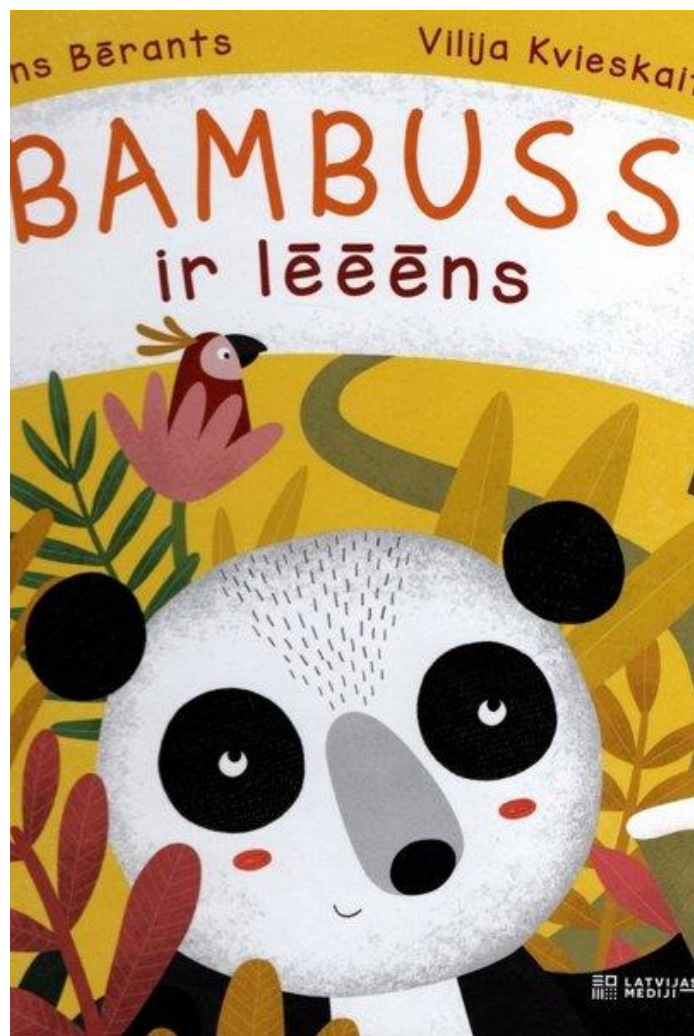
izteikti daudz fantāzijas elementu

«Crossover literatūra»

Kā ieinteresēt bērnus  
lasīt grāmatas: **Kairi**  
**Looka Pija Prjaņika un**  
**vārdēdis** (no igauņu valodas  
tulkojis Guntars Godiņš,  
Pētergailis)

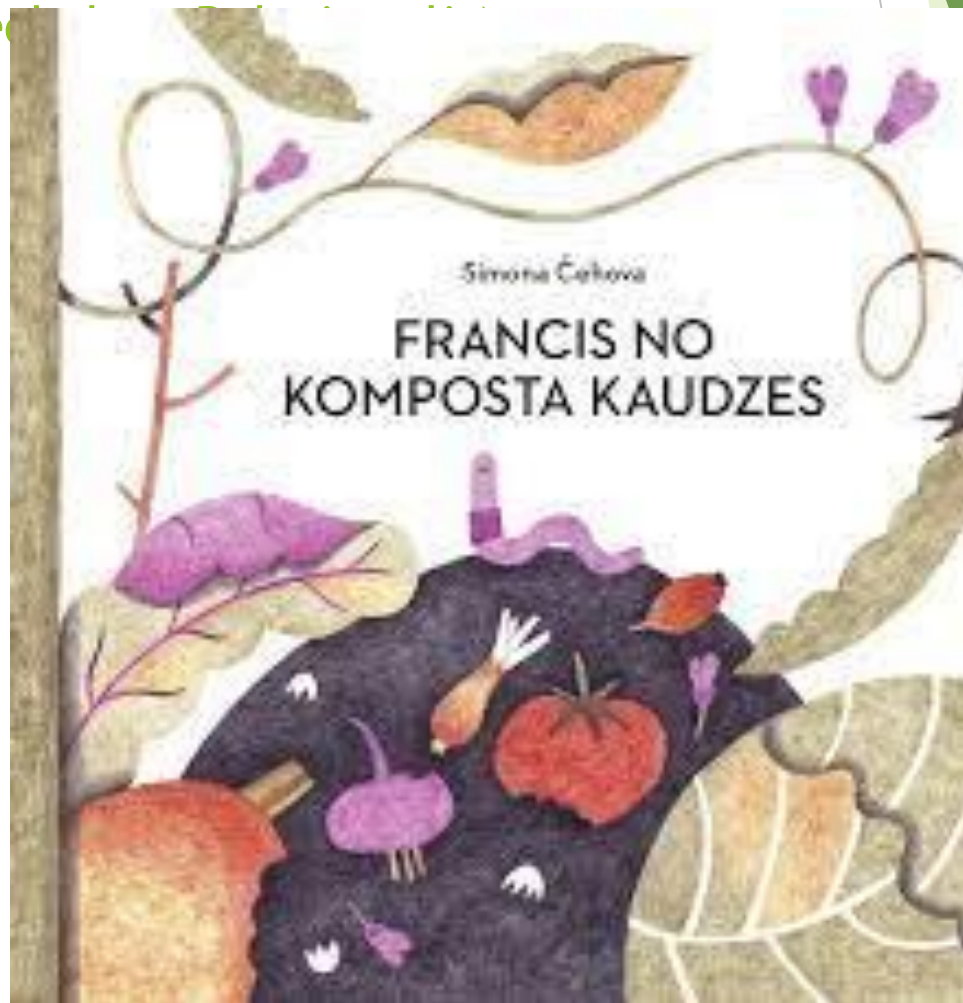
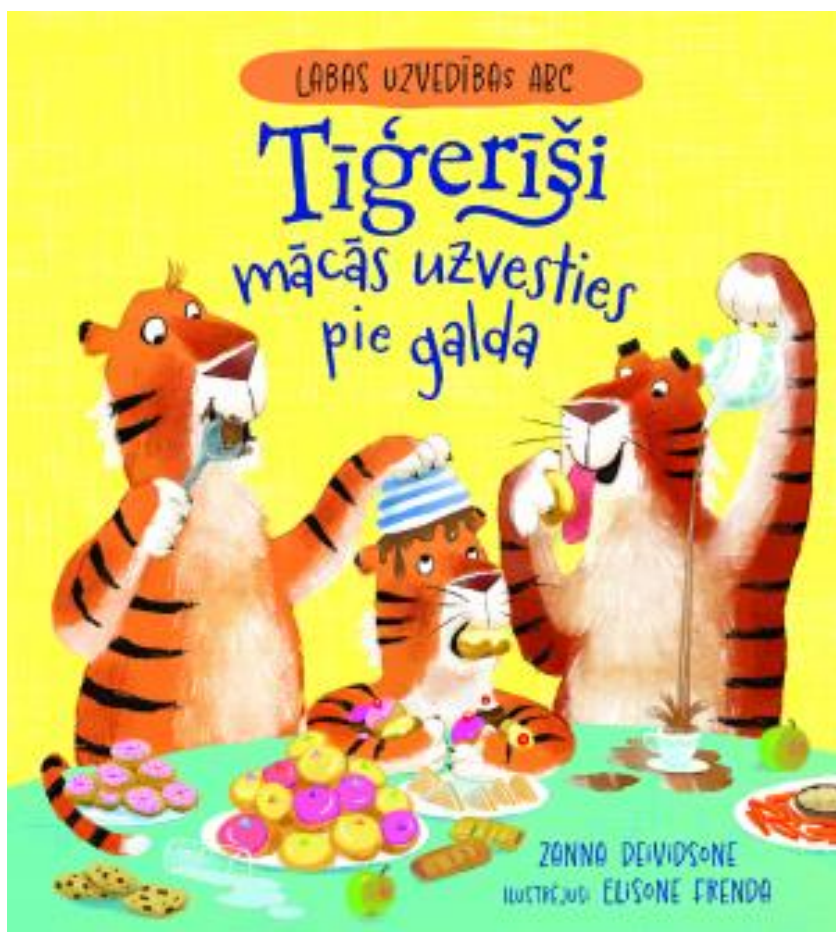


Kas lēni nāk, tas labi nāk: Bens Bērants [teksts], Vilija Kvieskaite [ilustrācijas]  
Bambuss ir lēēēns (no lietuviešu valodas tulkojusi Dace Meiere, Latvijas Mediji);  
Ziemassvētki un dāvanu prieka notikums: Dženifera Koulmane Par lielām un mazām dāvanām (atdz. Bernards Kudiņš, Latvijas Mediji)

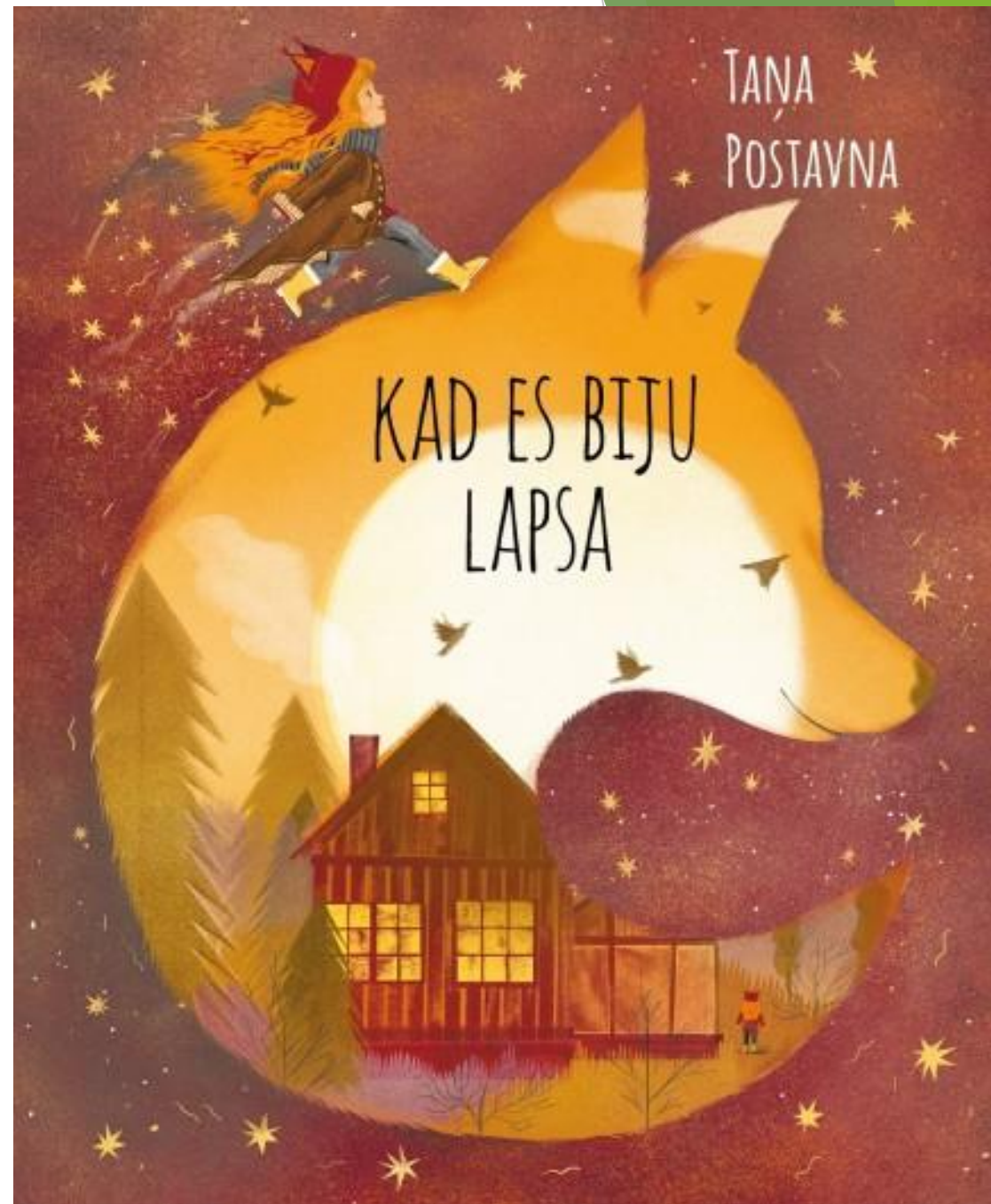


Labas uzvedības ābece: Zanna Deividsone **Tīgerīši mācās uzvesties pie galda** (no angļu valodas atdzejojušas Guna Pitkeviča un Ieva Tarvida, Zvaigzne ABC)

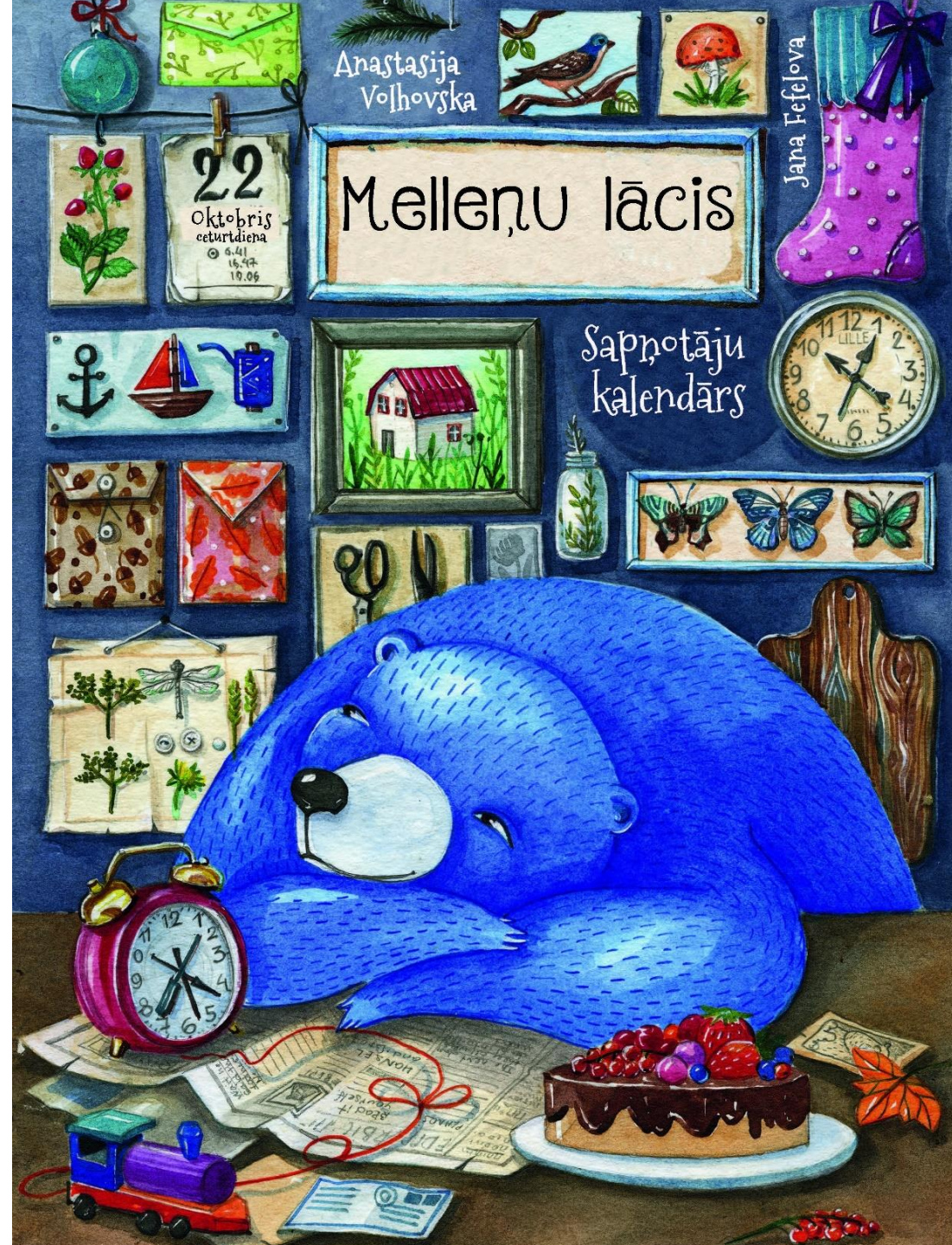
Katram ir sava nozīme pasaulē: Čehova Simona **Francis no komposta kaudzes** (no slovāku val. tulkojusi Aiga Ve...



Bērnu pasaules uztvere,  
iztēles spēks: Taņa Postavna  
**Kad es biju lapsa** (no ukraiņu  
valodas tulkojusi Māra Poļakova, Jāņa  
Rozes apgāds)

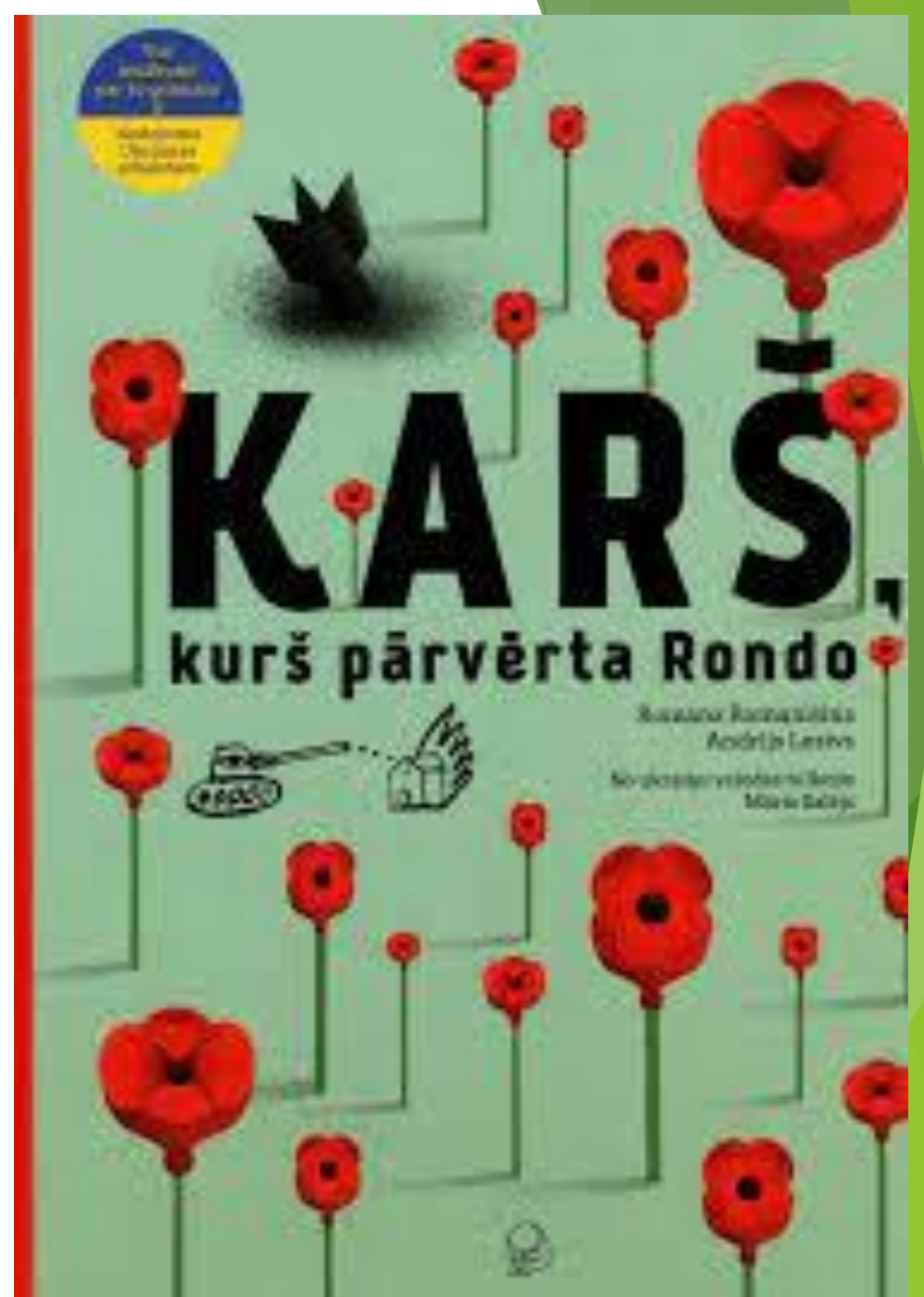


Kā katru gada dienu nodzīvot  
laimīgāk - lasāmā un pētāmā  
grāmata 12 mēnešu garumā:  
Anastasija Volhovska  
**Melleņu lācis. Sapņotāja  
kalendārs** (no ukraiņu valodas  
tulkojusi Inga Karlsberga, J. Rozes  
apgāds)

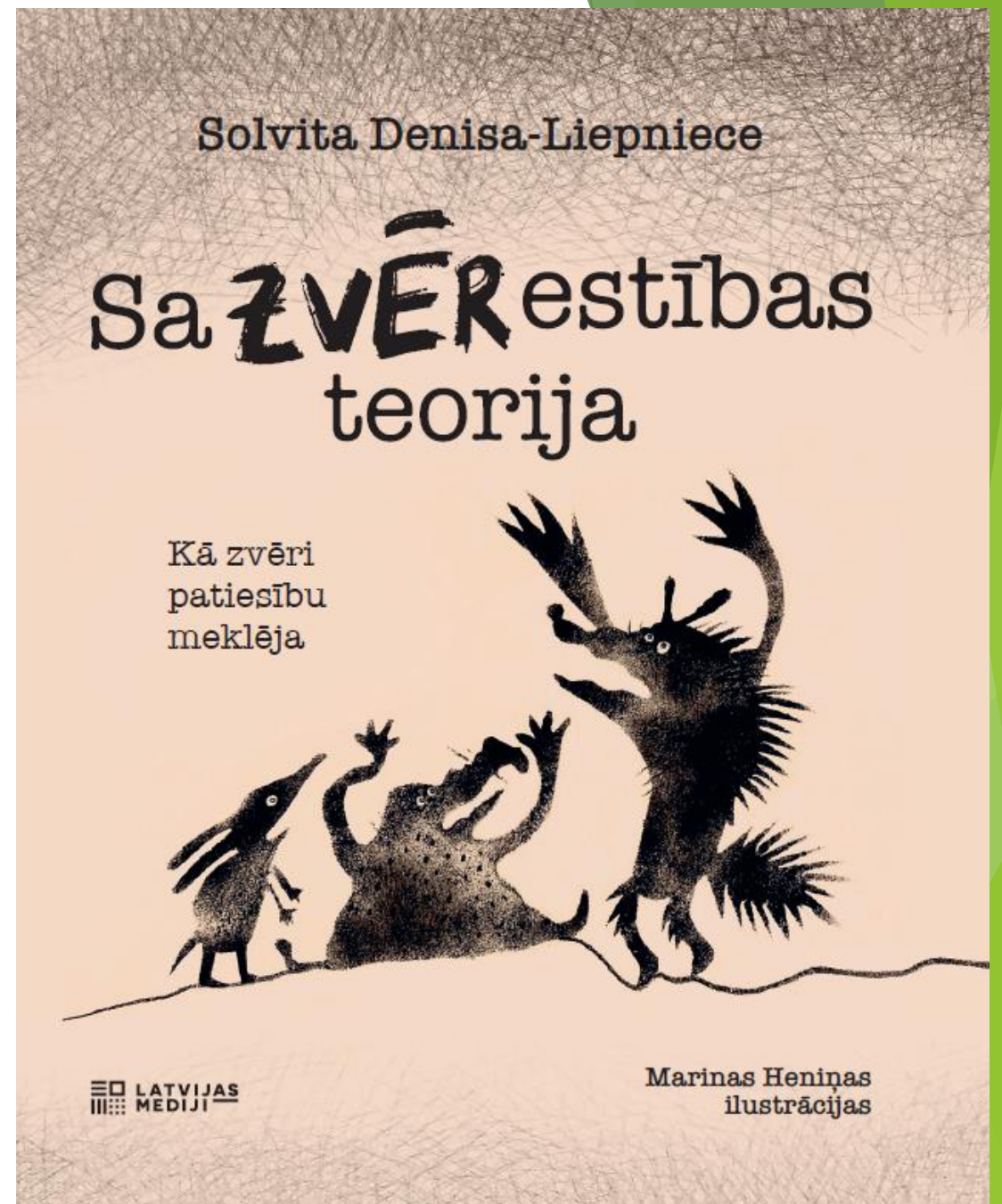


Pret kara tumsu - ar gaismas spēku:

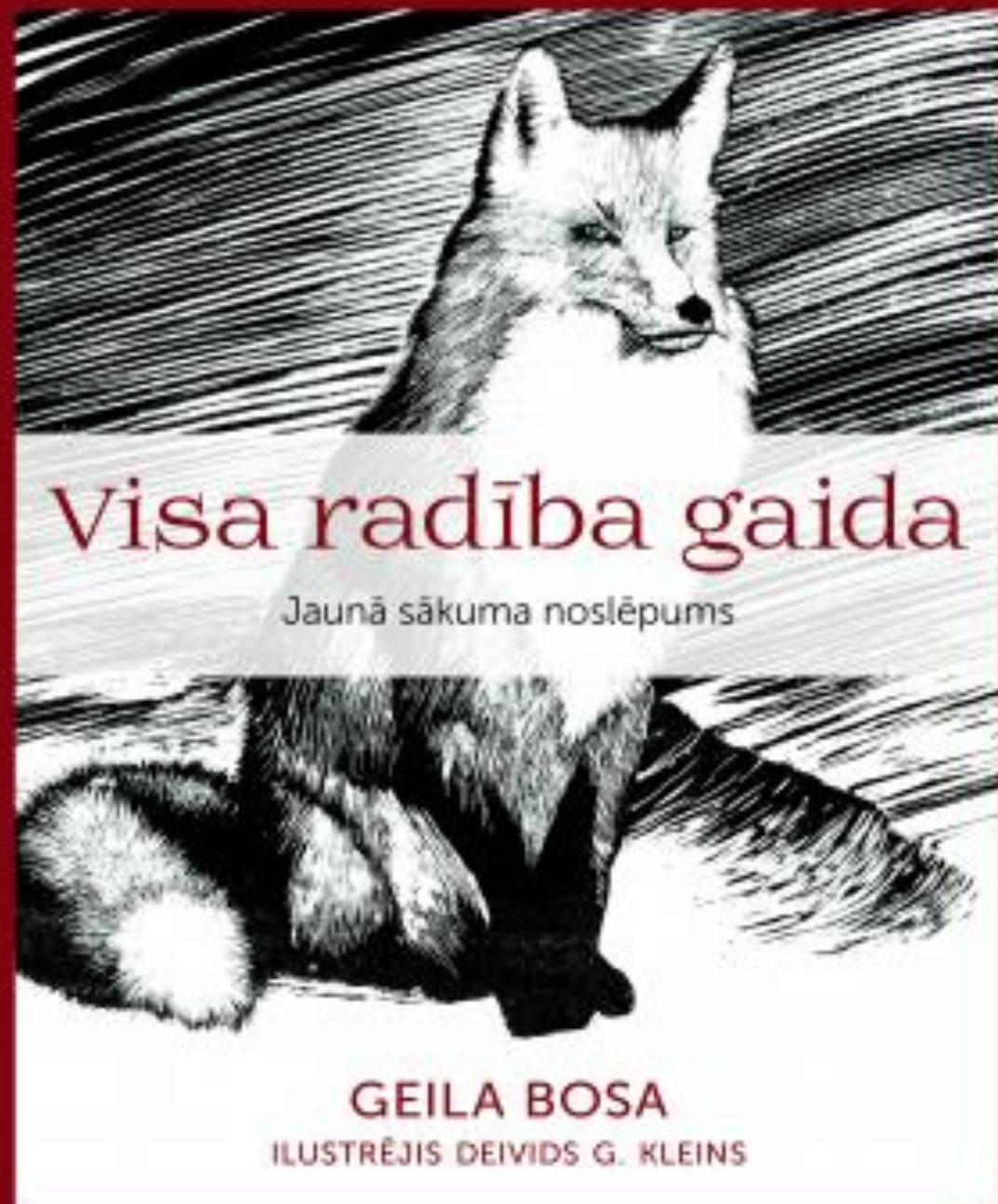
Romana Romanišina, Andrijs Lesivs **Karš, kurš pārvērta Rondo** (no ukraiņu valodas tulkojis Māris Salējs, liels un mazs)



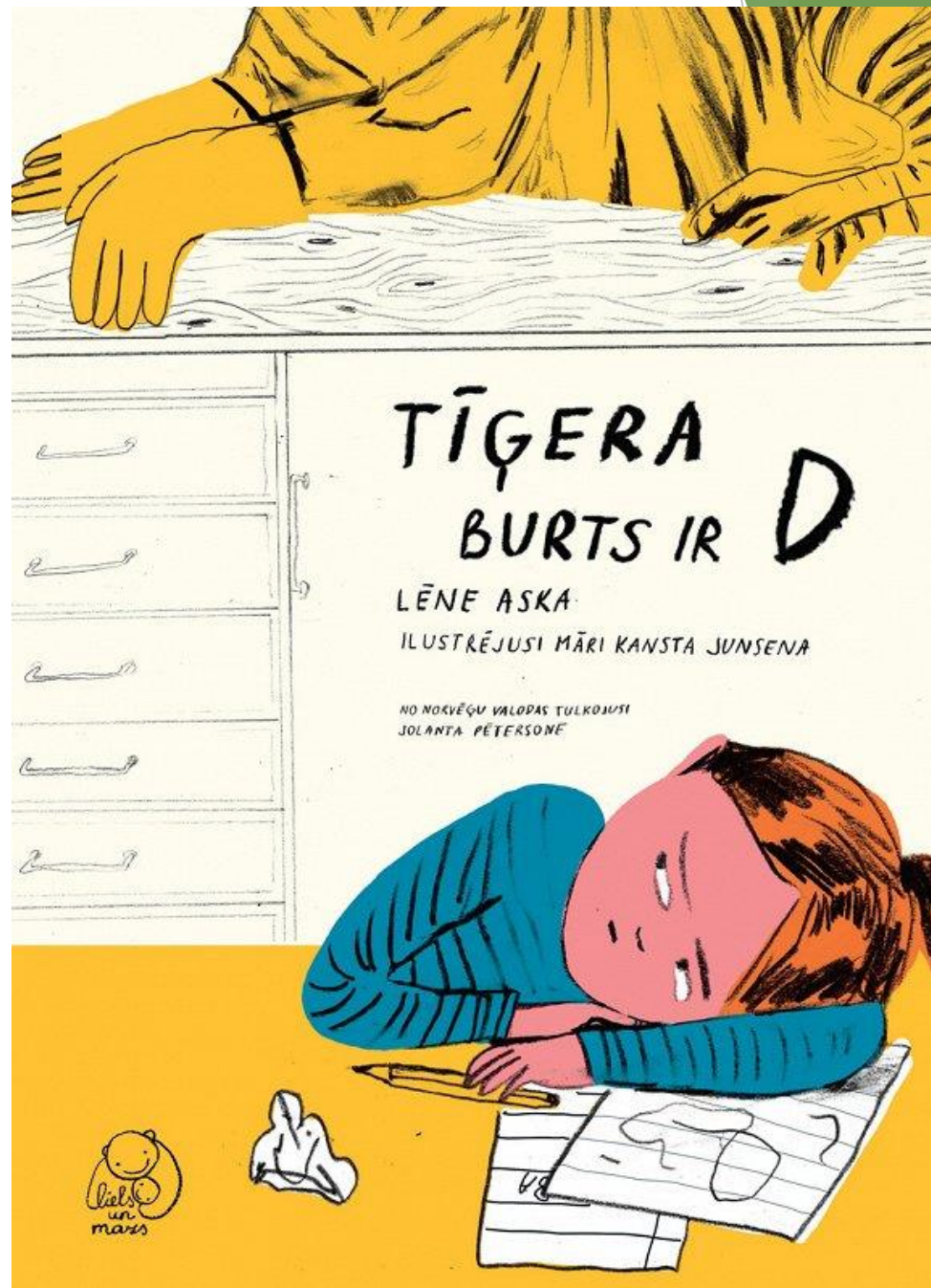
Medijpratības pamati:  
Solvita Denisa-Liepniece  
SaZVĒrestības teorija : kā  
zvēri patiesību meklēja  
(tulkojums no krievu valodas:  
*Varenais Sēlis, Latvijas Mediji*)



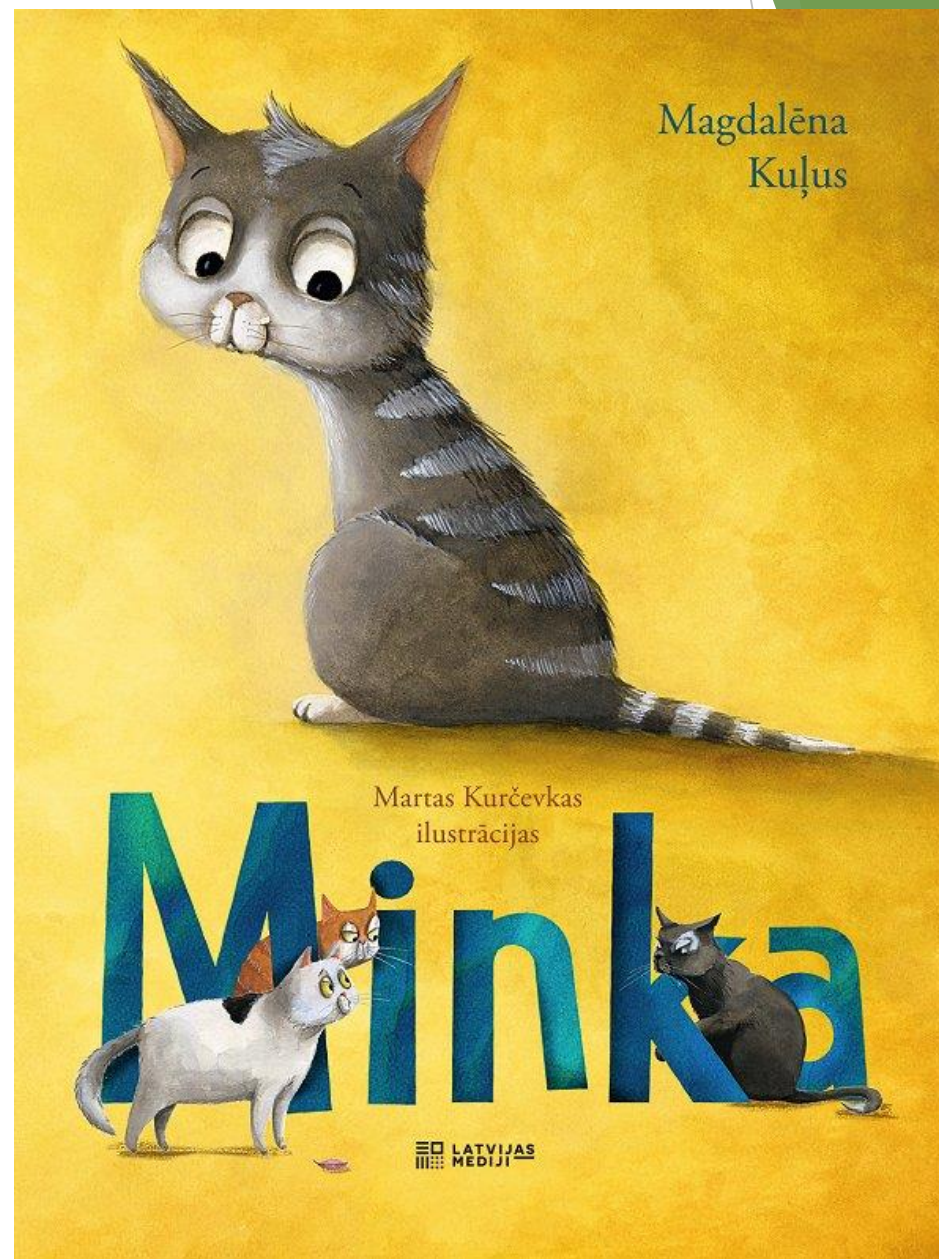
Gada un dzīves ritums  
dabā neierastā  
formātā: Geila Bosa  
**Visa radība gaida.**  
**Jaunā sakuma**  
**noslēpums** (tulkojums -  
Anda un Ilja Feščenko, Zvaigzne  
ABC)

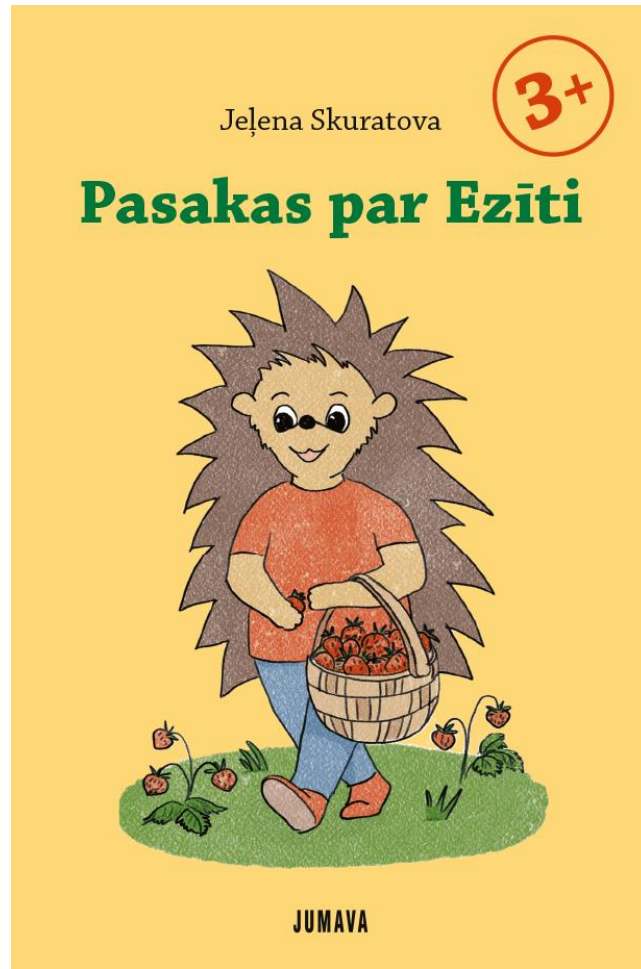


Disleksija un lasīšanas  
grūtības bilžu grāmatas  
formātā: Lēne Aska  
**Tīģera burts ir D**  
(no norvēģu tulkojusi Jolanta  
Pētersone, *liels un mazs,*)



Draudzība,  
pieņemšana, neviltota  
sirsnība: Magdalēna  
**Kuļus Minka** (no poļu  
valodas tulkojis Māris Salējs,  
Latvijas Mediji)



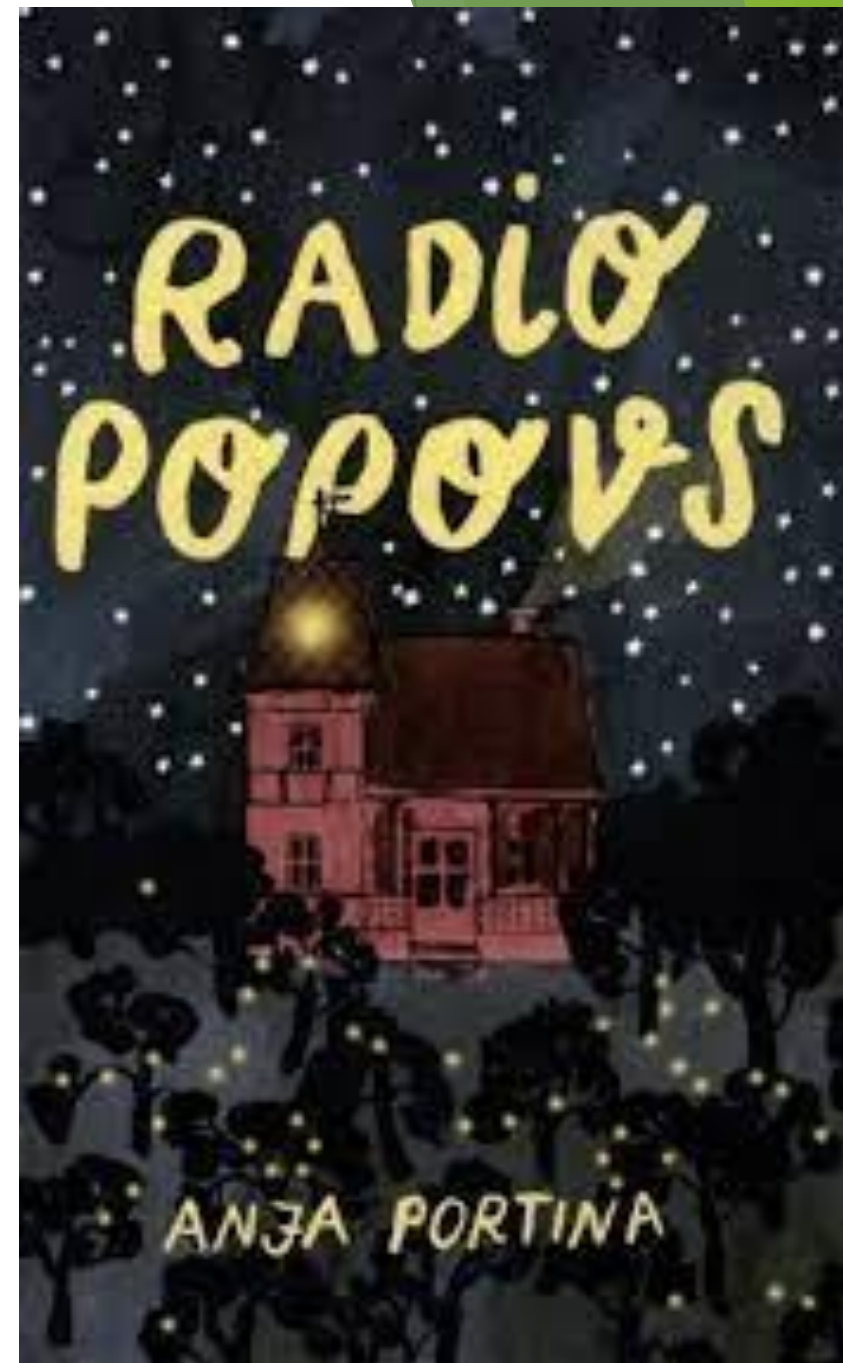


Visu vecumu lasītājiem.  
Bērna pasaules formēšanās,  
fotogrāfijas valoda: Anna  
Krasiļčika Klau, aizbrauksim  
uz Unalašku! (no krievu val.  
tulkojusi Inga Karlsberga,  
Jāņa Rozes apgāds)

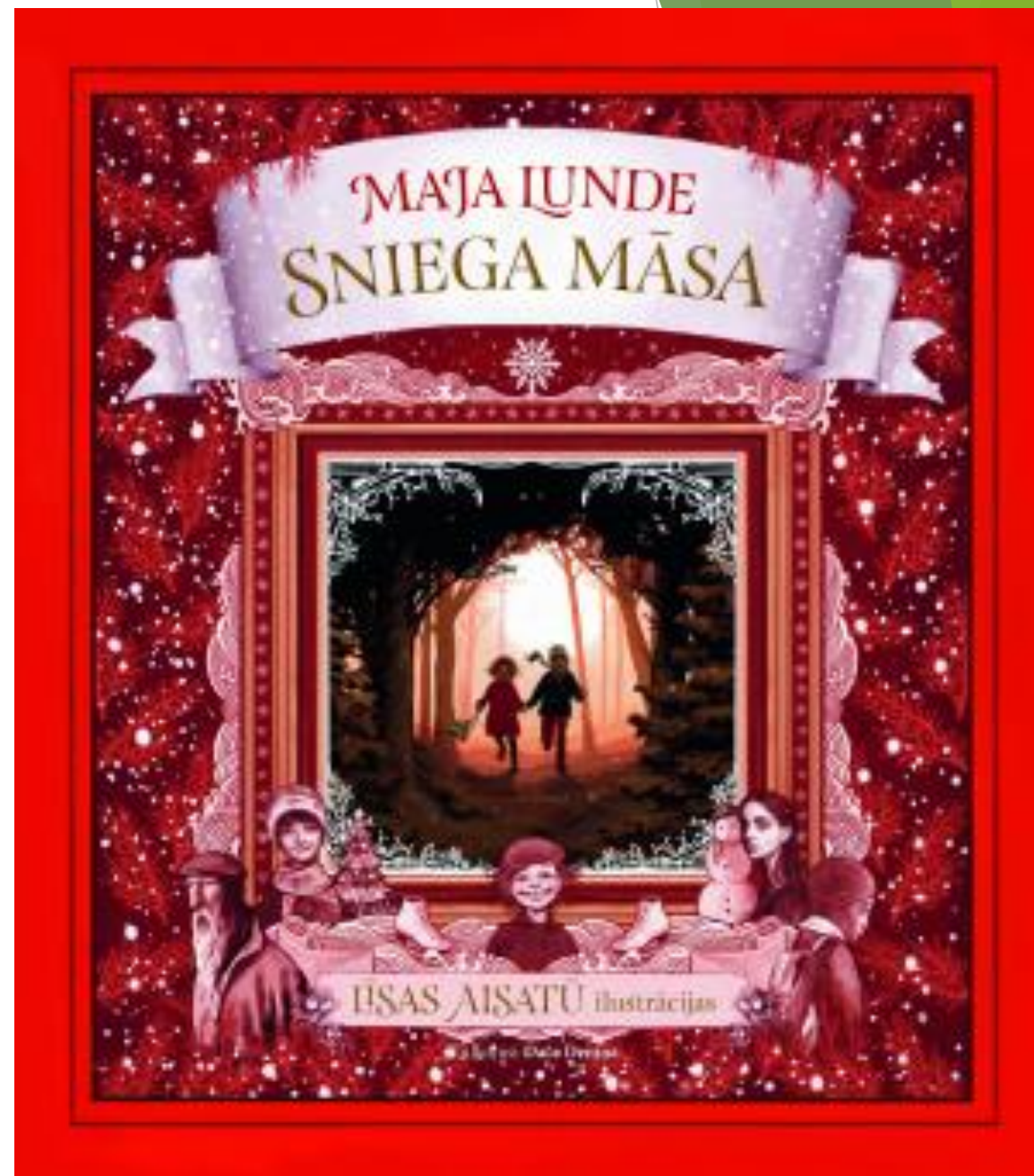


Aizmirsto bērnu stāsts;  
«bērni, kas daudz laika  
pavada vieni, iemācoties  
klusī runāt savā prātā» :

Anja Portina **Radio Popovs**  
(no somu valodas tulkojusi Anete  
Kona, Jāņa Rozes apgāds)



Zaudējuma sāpes, kas pārvēršas cerībā. Spēt novērtēt to, kas mums ir:  
**Māja Lunde Sniega māsa:**  
Ziemassvētku stāsts (no norvēģu valodas tulkojusi Dace Deniņa, Zvaigzne ABC)



## 20. gs. vēstures aktualizācija: Lēlo Tungala

**Biedrs bērns:** otrā un trešā grāmata (no igauņu valodas tulkojis, priekšvārda autors Guntars Godiņš, Latvijas Rakstnieku savienība; Jaunā klasika. Baltijas Asamblejas balvas laureātu darbi.

Endrū Donkina adaptētā Rūtas Šepetis

grāmatas izdevums grafiskā romāna formā

**Starp pelēkiem toņiem** (tulkojusi Silvija Brice,  
Zvaigzne ABC )

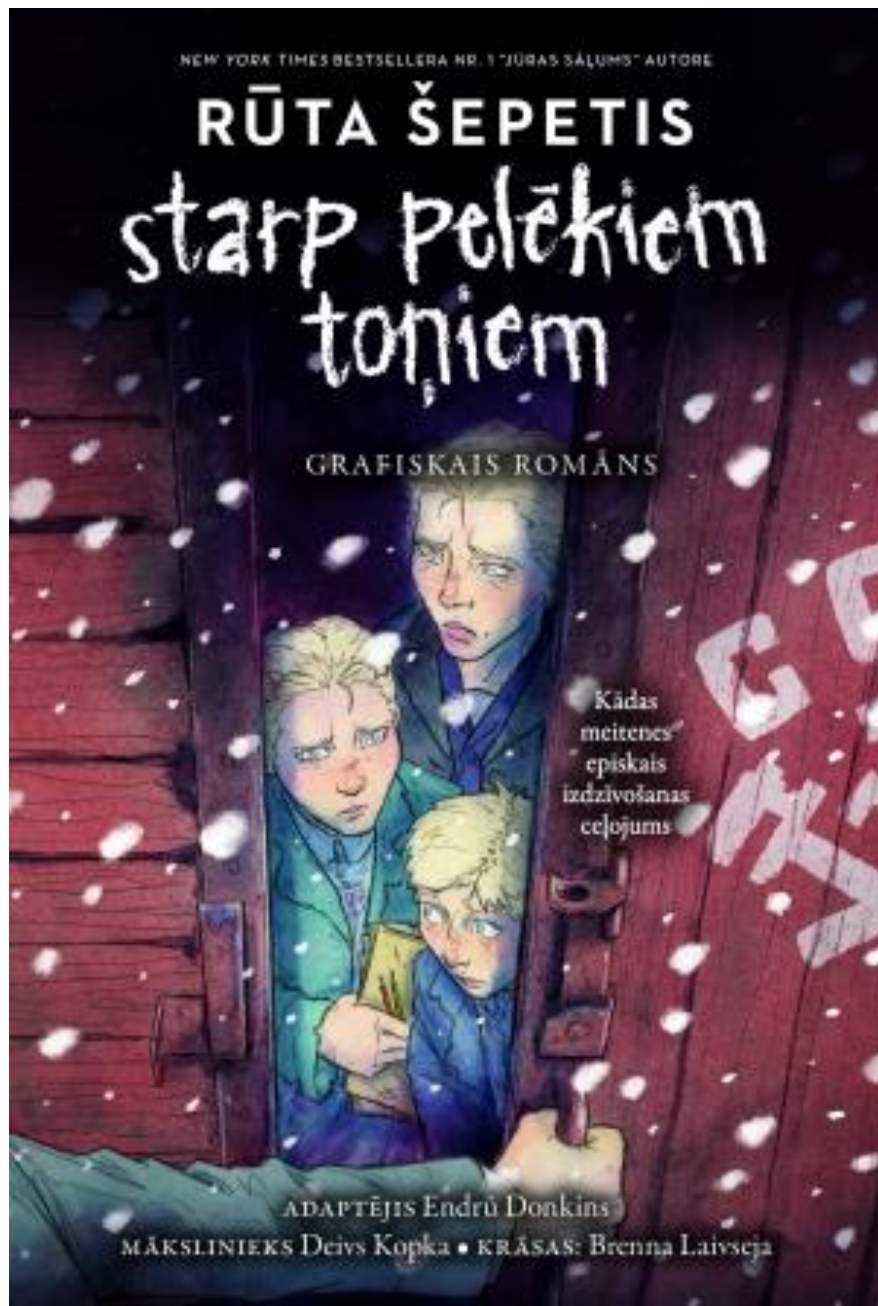
NEW YORK TIMES BESTSELLERS NR. 1 "JURAS SĀLUMS" AUTORE

# RŪTA ŠEPETIS starp pelēkiem toniem

GRAFISKAIS ROMĀNS

Kādas  
meitenes  
episkais  
izdzīvošanas  
ceļojums

ADAPTĒJIS Endrū Donkins  
MĀKSLINIEKS Deivs Kopka • KRĀSAS: Brenna Laisveja



Lēta Turgala

## Biedrs bērns

1997. g. iznests  
Baltijas Jaunrades  
Sākumskolas 2000. g. iznests

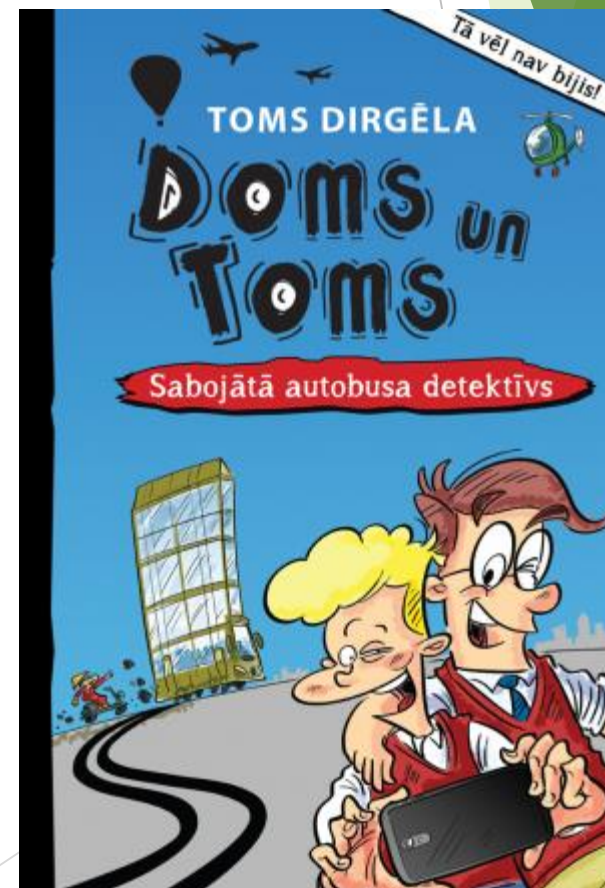
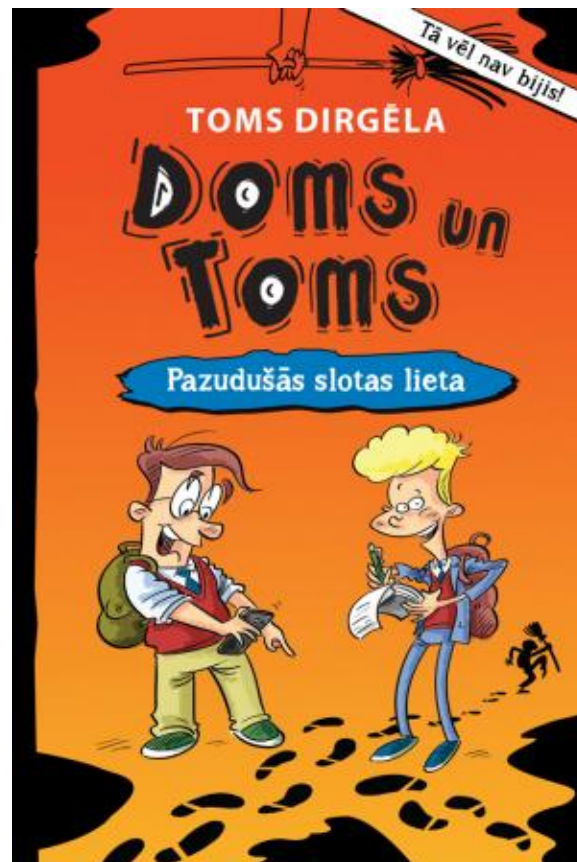
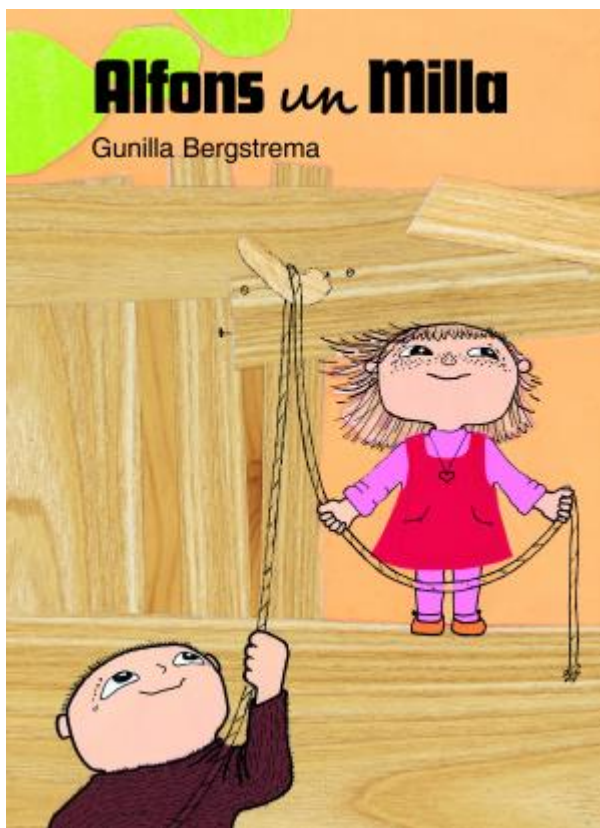


Biedrs bērns. Čukā un tvešā grāmata

Notikumi 7. klases  
skolas puiku dzīvē  
Austrumberlīnē  
pirms Berlīnes  
krišanas 1989. gadā:  
**Mavils Kinderlande**  
(tulkojums latviešu  
valodā: Ieva Lešinska, liels  
un mazs)



Jaunākais skolas vecums. Humors, fantāzija, rotaļa, detektīvelementi: Gunilla Bergstrema  
***Alfons un Milla*** (no zviedru val. tulkojusi Inga Grezmane, Zvaigzne ABC), **Toma Dirgēla grāmatas** (no lietuviešu val. tulkojusi Marija Bebre, Zvaigzne ABC)



# SKOLAS PICA

Mika Kerenens



# Grega

## DIENASGRĀMATA

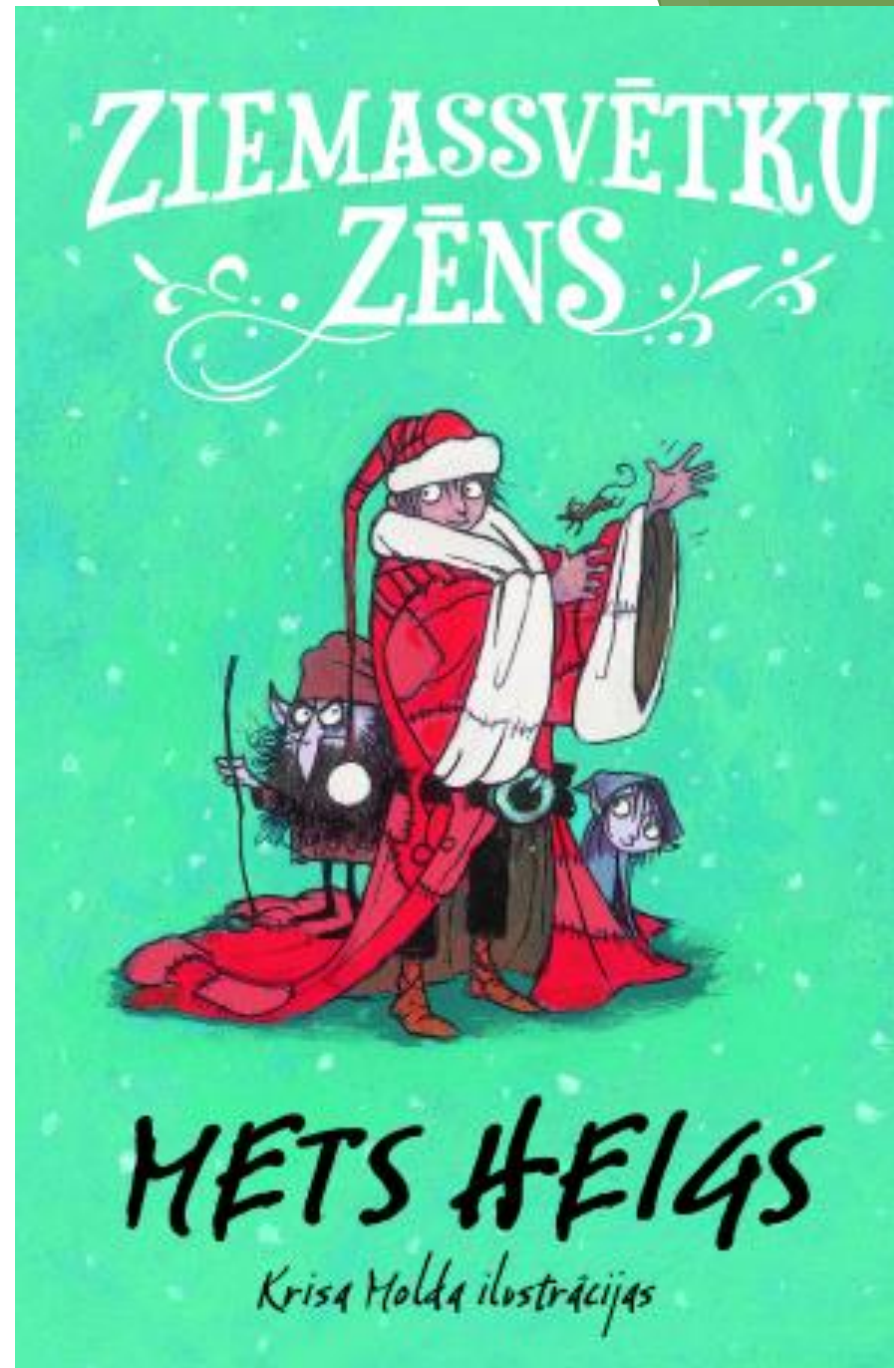
### AOTIŅI PĀRPILLI

Džefs  
Kinnijs

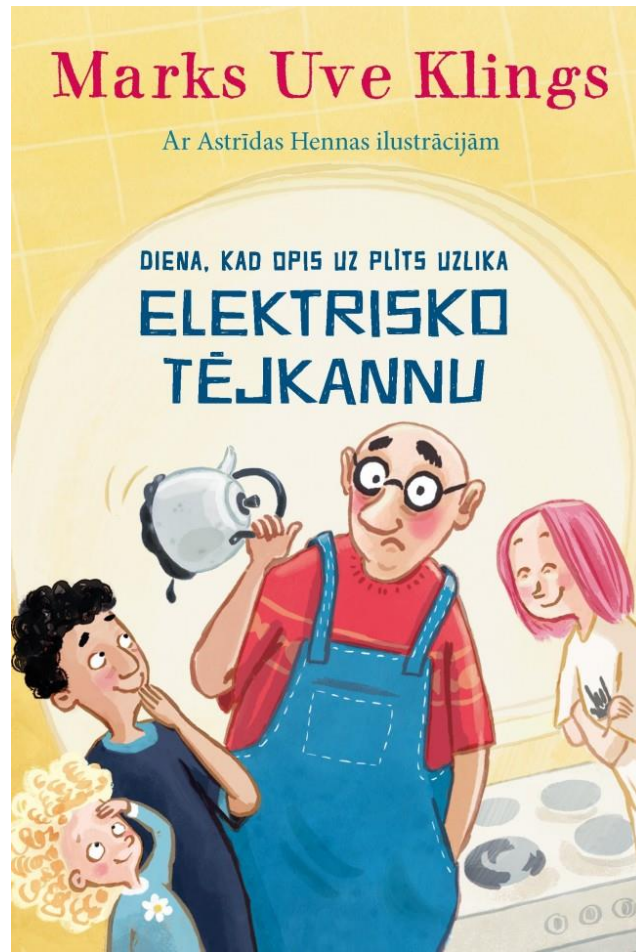
PĀRDOTI  
VAIRĀK NEKĀ  
275 MILJONI GRĀMATU



Stāsts ar pasaku  
elementiem (trollis, elfu  
ciems u.c.) Mets Heigs  
**Ziemassvētku zēns** (no  
angļu valodas tulkojusi Daina  
Ozoliņa, Zvaigzne ABC



Humoristiska un vienlaikus izglītojoša paaudžu  
sadzīvošana un dzīves izpratne vienas ģimenes  
ietvaros: Marks Uve Klings (no vācu val. tulkojusi Signe  
Viška, J. Rozes apgāds)



"Tā ir oda brīvai lauku dzīvei, kādu vēl aizvien pazīst lauku ļaudis Igaunijā" (Trīnu Lāna).

Asprātīgs, sirsnīgs stāsts par un ar lielu iekšējo brīvību, dzīves noslēgumu:

**Trīnu Lāna *Skeleta Juhana gaitas***

(no igauņu valodas tulkojusi Maima Grīnberga, liels un mazs)

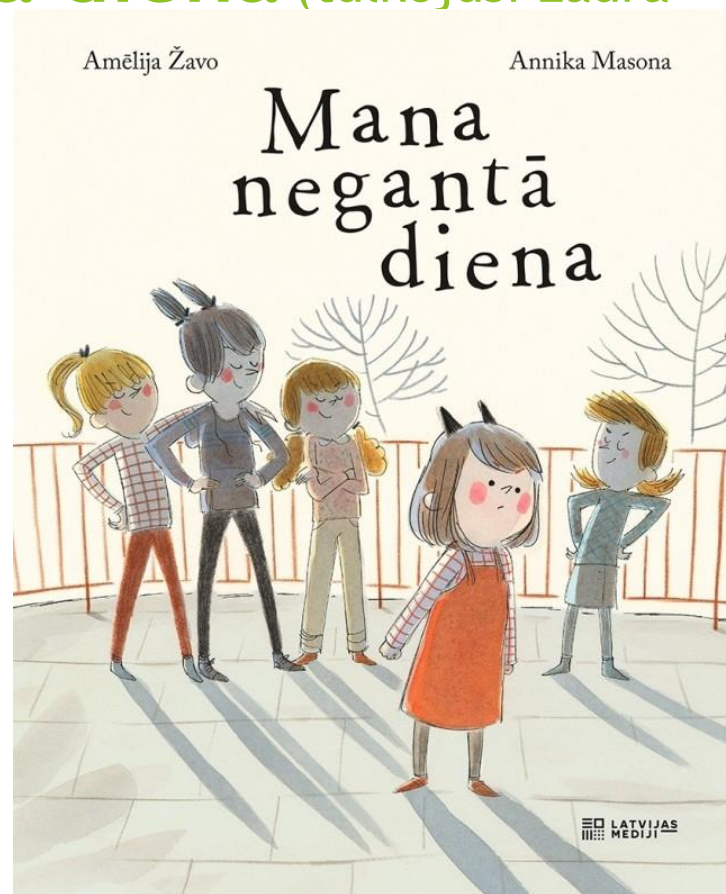


Kā tik galā ar destruktīvu uzvedību, mobingu:

Margitas Aueres grāmatā (tulkojusi Inga Karlsberga, J.

Rozes apgāds) - *traki* piedzīvojumi un *traki* tēli;

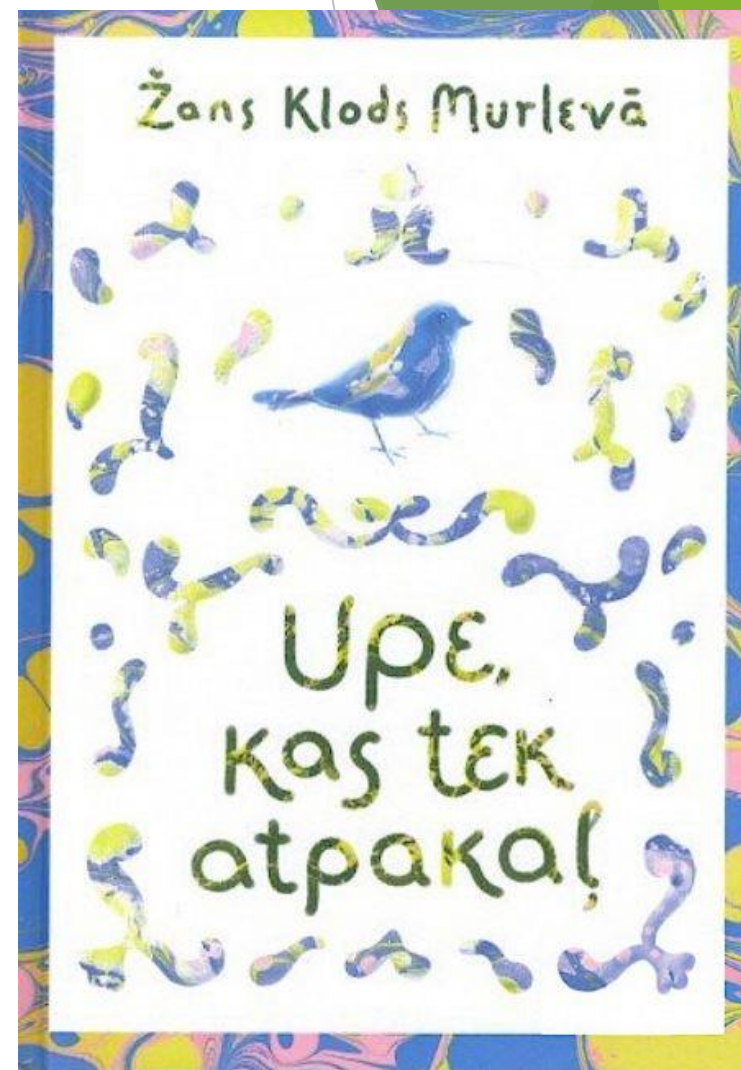
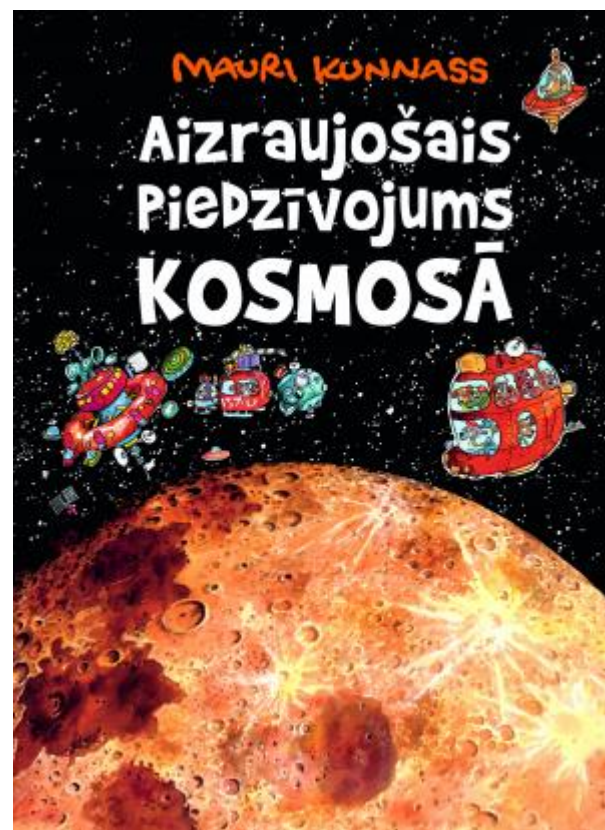
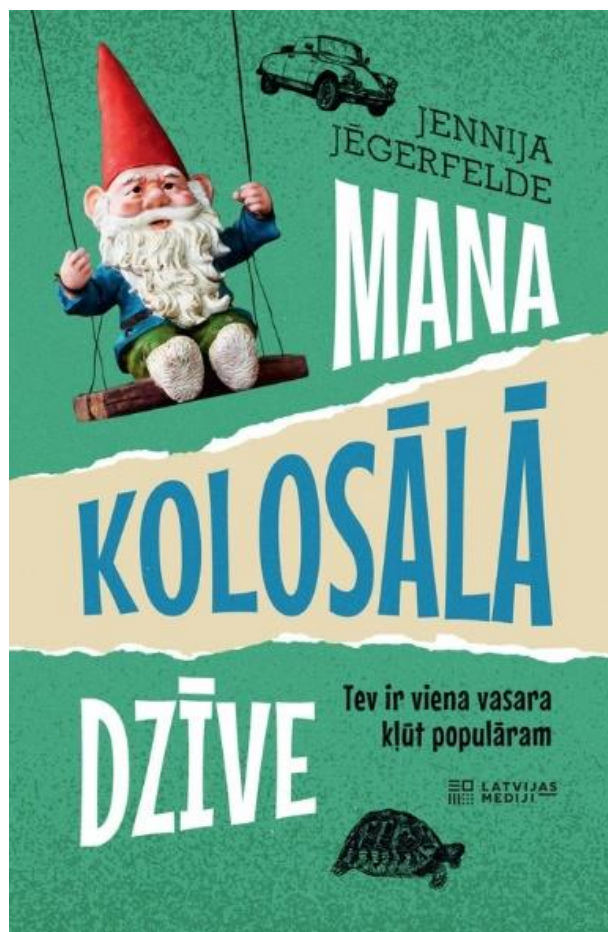
Amēlija Žavo **Mana negantā diena** (tulkojusi Laura Romanovska, Latvijas Mediji)



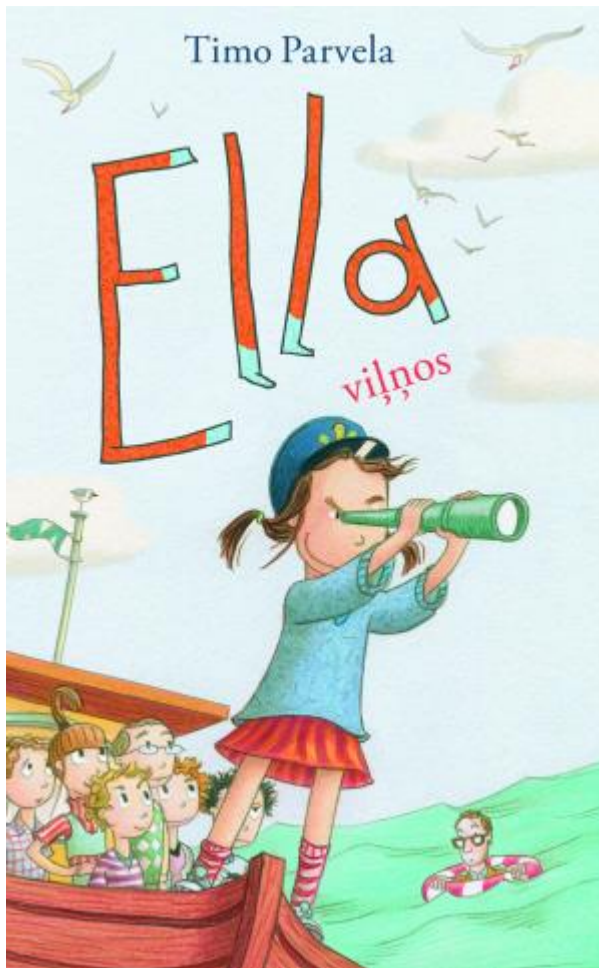
Skaudras bērņības  
stāsts ekspresīvā  
vēstījumā:  
**Gendrutis Morkūns**  
**No nomdirša dzīves**  
(no lietuviešu valodas  
tulkojusi Emija  
Grigorjeva, Zvaigzne ABC)



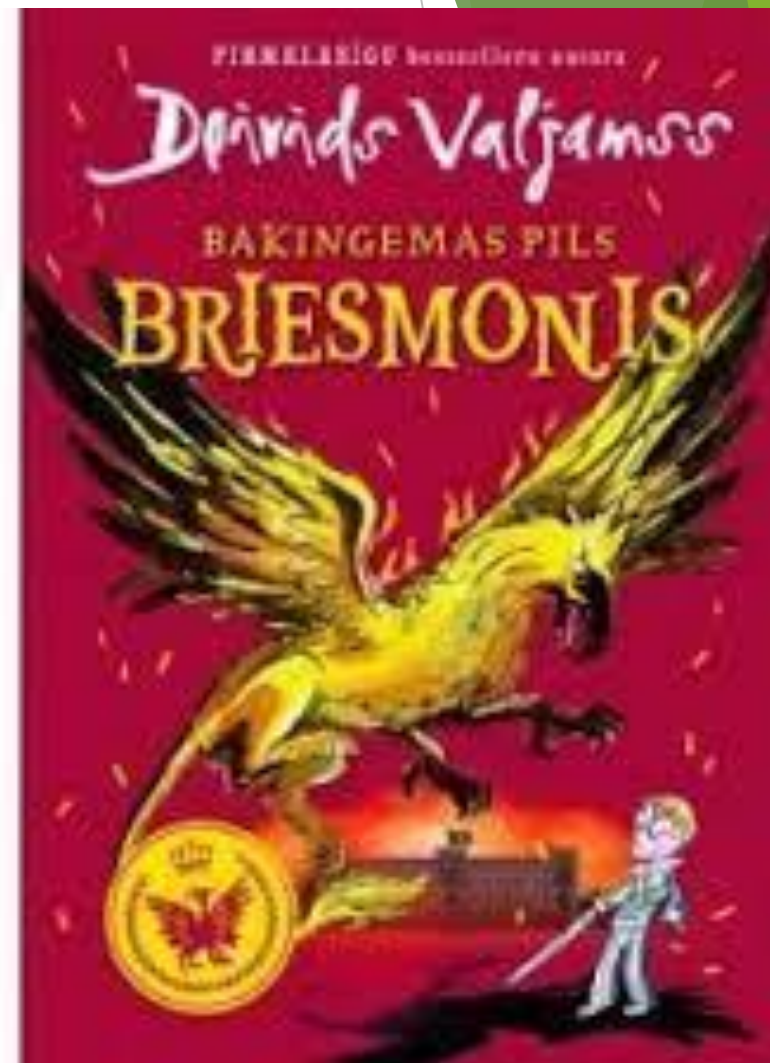
Bērnības rūpes un bezrūpība, piedzīvojums, noslēpums, grāmatas, kas aizved citā, neierastā pasaulē



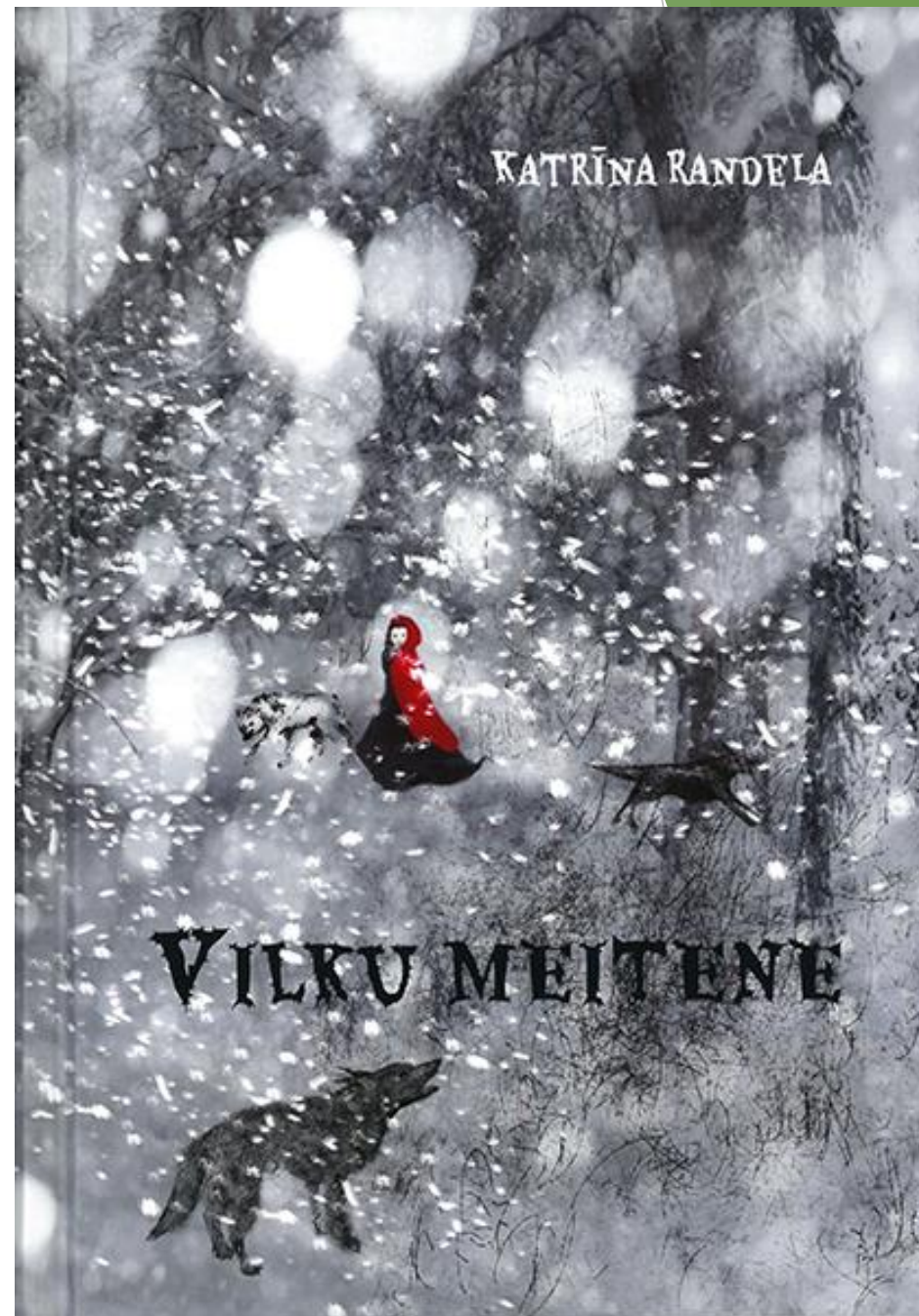
Ceļojošie tēli no grāmatas uz grāmatu - Ella,  
Izidora Mūna ( no somu val. tulkojusi Ingrīda Peldekse, no angļu  
val. tulkojusi Aija Biezaite, Zvaigzne ABC)



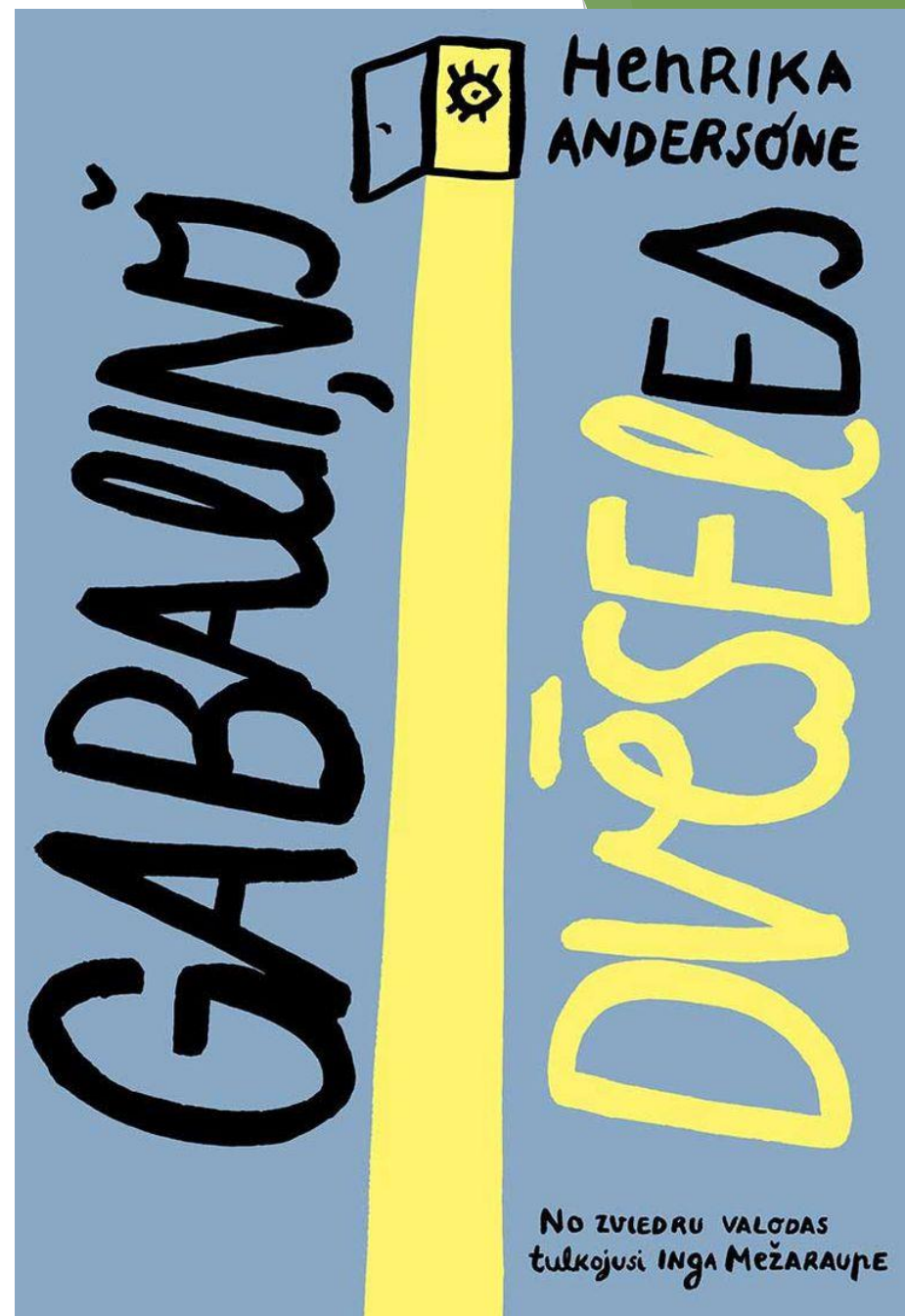
Antiotopija, mīti , leģendas -  
2120. gads, Londona drupās:  
Deivids Valjamss **Bakingemas pils**  
**briesmonis** (no angļu valodas tulkojusi  
Daina Grūbe, Zvaigzne ABC)



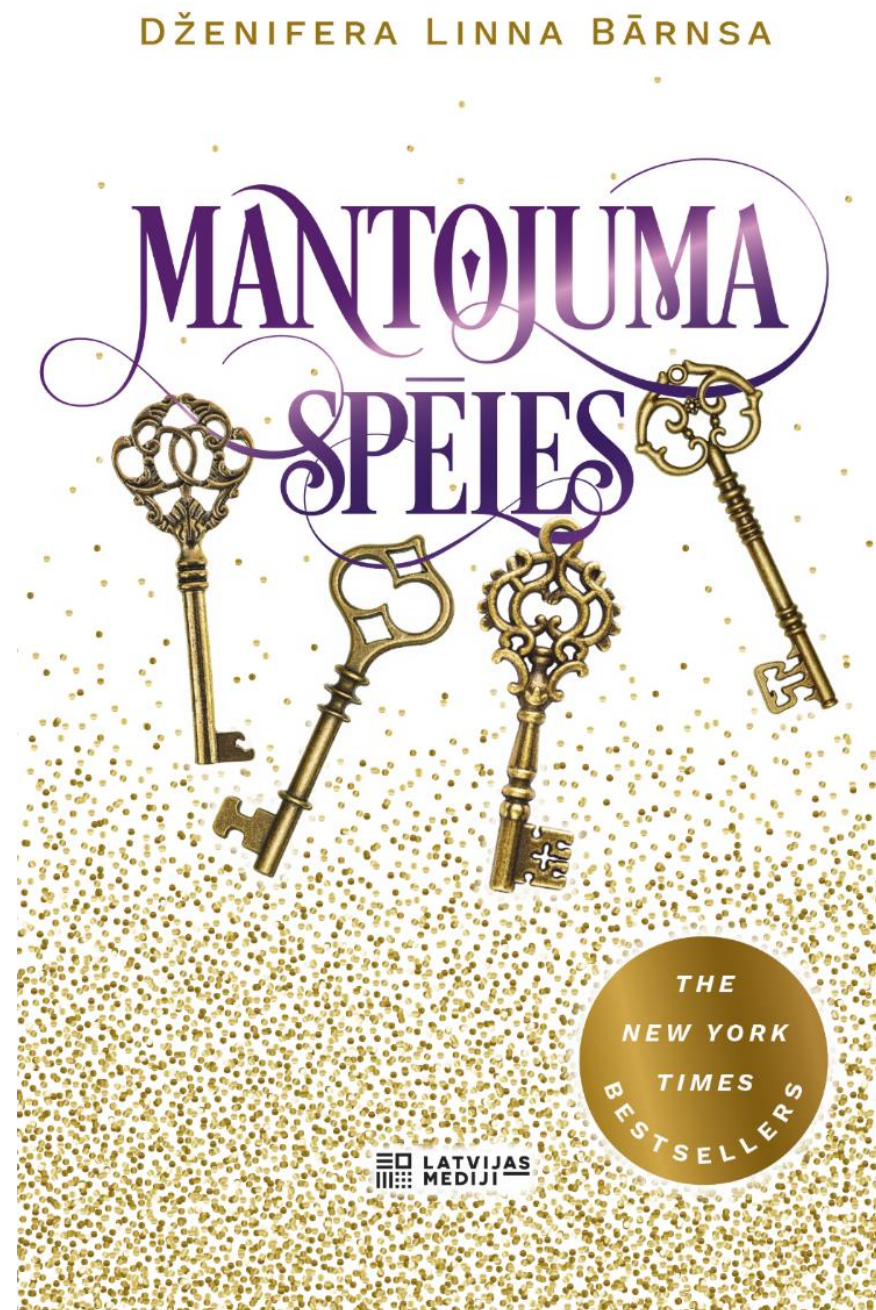
Krievijas, revolūcijas  
konteksts un neparastas,  
drosmīgas meitenes  
uzdrīkstēšanās: Katrīna  
**Randela *Vilku meitene*** (no  
angļu val. tulkojusi Māra Poļakova,  
Jāņa Rozes apgāds)



Jauniešiem. Romantisks mīlestības stāsts, ko caurvij traģiski motīvi (brāļa slimība), tādējādi arī **sevis iepazīšana** (no zviedru val. tulkojusi Inga Mežaraupe, *liels un mazs*)



Intriga, mantojums,  
noslēpums, spēle =  
pārbaudīti jauniešu romāna  
elementi: Dženifera Linna  
Bārnsa *Mantojuma spēles* (no  
angļu val. tulkojusi Dace Andžāne,  
Latvijas Mediji)



# Benedikts Velss Gandrīz ģeniāls

(no vācu valodas tulkojusi  
Inga Karlsberga, Jāņa  
Rozes apgāds)

Benedikts Velss  
**GANDRĪZ ĢENIĀLS**



Fantāzijas un realitātes robežu  
saplūšana, spēle - īstenība,  
fantāzijas žanra transformācijas.

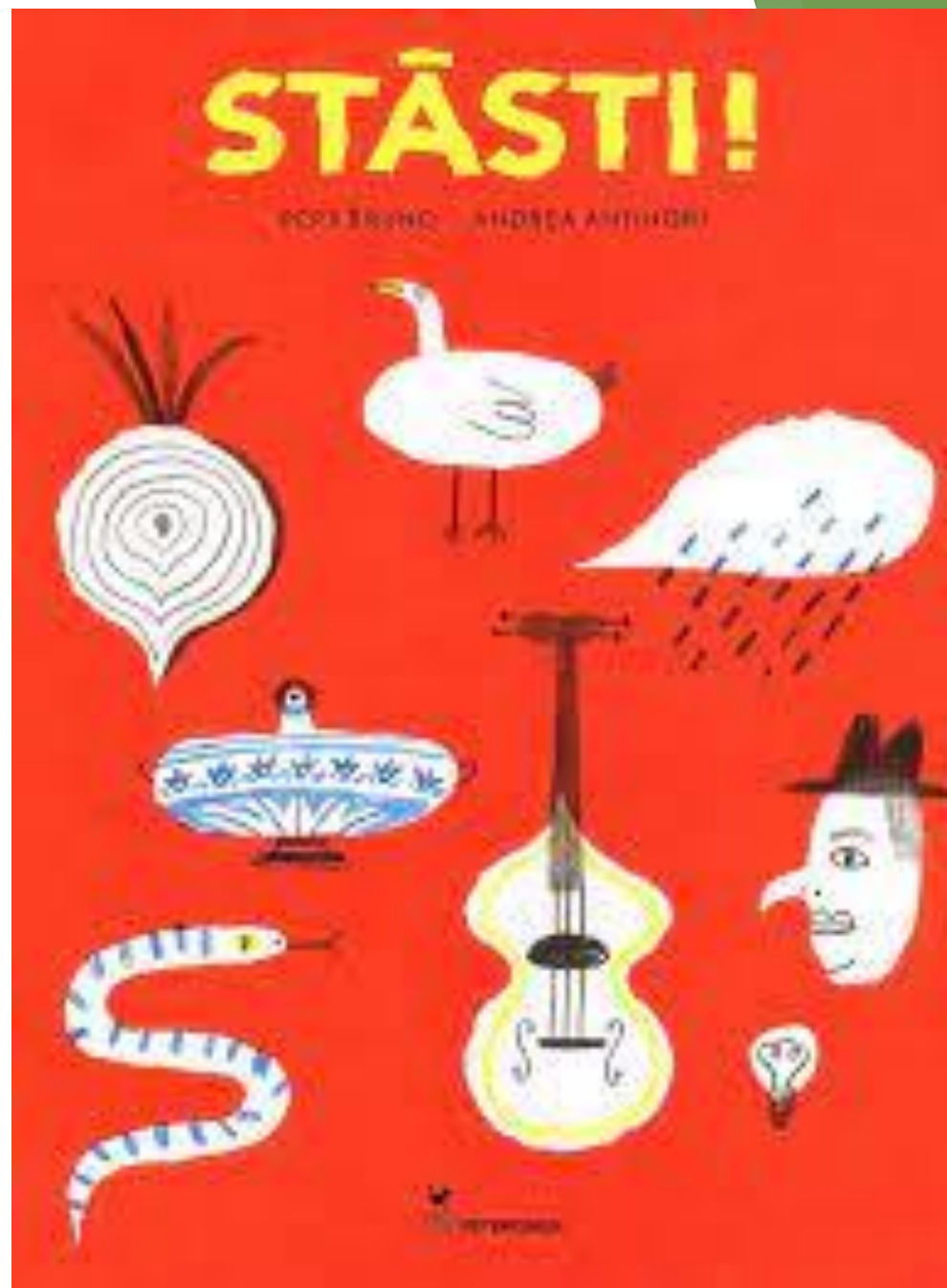
Anna Deja **FANDOMS** (no angļu valodas  
tulkojusi Renāte Kārkliņa, Pētergailis)



Atmiņas,  
attiecību  
kolīzijas, šausmu  
elementi, intriga,  
savas identitātes  
maiņa: Igne  
Zarambaite  
**Melndzelmji** ( no  
lietuviešu val. tulkojusi  
Dace Meiere, Jāņa Rozes  
apgāds )



Stāsti par  
stāstiem,  
stāstīšanu, iztēli,  
stāstu veidošanu:  
Peps Bruno *Stāsti!*  
(tulkoāja Lauma  
Ķeipāne, Pētergailis)



2022. gada tulkotā literatūra bērniem un  
jauniešiem - grāmatas visām gaumēm un visu  
vecumu lasītājiem.

„Iztēle ir kā milzīgs spēļu laukums, kur iespējams  
viss.”

*„Stāstnieki bieži jautā, par ko stāstīt. Atbilde -  
par jebko. Jebkas - jebkurš priekšmets, dzīva  
būtne, notikums, izjūta, doma - ir stāsta vērts.”*

**PALDIES PAR UZMANĪBU!**